

Eduskunnan lakivaliokunta

Viite Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 17.11.2015

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ ERÄIKSI AVIOLIITTO-LAIN MUUTOKSEN EDELLYTTÄMIKSI LAINMUUTOKSIKSI

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö toteaa, että oikeusministeriö on valmistellut ehdotettuja lainmuutoksia yhteistyössä monien viranomaisten, mm. maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön kanssa. Ehdotettuihin muutoksiin ei maistraattien toiminnan kannalta liity ongelmia.

Maistraattien kannalta muutospaketin tärkein asia on ehdotettu avioliittolain 1 a §, jonka nojalla voimassa oleva rekisteröity parisuhde muuttuu avioliitoksi parisuhteen osapuolten ilmoitettua siitä yhdessä maistraatille. Rekisteröityjä parisuhteita on voimassa noin 2500 kappaletta. Jos kaikki rekisteröidyt parisuhteet muutetaan ilmoitusmenettelyllä avioliitoiksi, edellyttää tämä maistraateilta hetkellisesti noin 0,5 henkilötyövuoden lisäresurssia. Oletuksena on, että yhden ilmoituksen käsittelyyn kuluu 15 minuuttia. Laskelmassa on mukana myös osuus yleishallinnosta sekä palkallisista poissaoloista. Jos ilmoitusmenettelyä voidaan nopeuttaa esimerkiksi sähköisten toimintojen avulla, vaikutus maistraattien työmäärään on pienempi. Koska ilmoitukset jakaantuisivat valtakunnallisesti eri maistraatteihin ja koska ilmoituksen tekemiselle ei ole asetettu määräaika, selvittäneen maistraateissa aiheutuvasta lisätyöstä ilman resurssien lisäämistä.

Jos edellytetään, että tällä hetkellä rekisteröidyssä parisuhteessa olevat parit tulisi vihkiä avioliittoon (erottuaan ensin rekisteröidystä parisuhteesta), aiheuttaisi tämä enemmän työtä maistraateille. Yhteen vihkimiseen kuluu tällä hetkellä siihen liittyvine rekisterimerkintöineen maistraattien työajanseurantajärjestelmän tietojen mukaan 49 minuuttia. Lisäksi avioliiton estetutkinta vie noin 20 minuuttia. Vaikka kaikki rekisteröidyssä parisuhteessa olevat eivät haluaisikaan tulla vihityiksi avioliittoon, voidaan arvioida, että tätä mahdollisuutta käyttäisi noin 2000 paria. Kun mukaan lasketaan sisäisen hallinnon ja palkallisten poissaolojen osuus,

muodostuisi lisäresurssitarpeeksi noin 2 htv. Mahdolliset parisuhde-erojen kustannukset näkyisivät tuomioistuinpuolella.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö pitää perusteltuna ehdotettua ilmoitusmenettelyä, joka on sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävän parin sekä viranomaisen kannalta vaivaton ja nopea, eikä edellytä resursien lisäämistä.

Vuonna 2014 avioliittoon vihittiin Suomessa yhteensä 24 462 paria. Siviilivihkimisiä oli 12 395, joista yli 11 000 suoritettiin maistraateissa. Parisuhteita rekisteröidään vuositasona noin 300 kappaletta. Tällä hetkellä maistraattien vihkimispalvelut vievät yhteensä noin 18 henkilötyövuotta. Tähän lukuun sisältyvät osuudet yleishallinnosta sekä palkallisista poissaoloista. Virka-ajan ulkopuolella tapahtuvien vihkimisten vaatima työpanos sen sijaan ei sisälly tähän lukuun. Nettokustannukset maistraattien vihkimispalvelusta ovat noin 1,4 miljoonaa euroa. Virka-aikana tapahtuvista vihkimisistä tai parisuhteiden rekisteröinneistä ei peritä maksua. Jatkossa myös samaa sukupuolta olevat parit vihittäisiin avioliittoon. Käytännössä avioliittoon vihkiminen estetutkintoineen ja parisuhteen rekisteröinti estetutkintoineen vastaavat työmäärältään toisiaan. Sillä, että parit, joiden osalta tällä hetkellä toimitetaan parisuhteen rekisteröinti, jatkossa vihittäisiin avioliittoon, ei näin ollen maistraattien työmäärän kannalta ole juurikaan merkitystä. Lain tullessa voimaan voidaan odottaa mahdollisesti tavallista suurempaa innostusta samaa sukupuolta olevien parien avioliittoihin ja vihkimisten määrä saattaa hetkellisesti kasvaa. Tilanne taasoittunee melko nopeasti. Jos sen sijaan kirkko luopuisi vihkimisoi-keudestaan, siviilivihkimisestä tulisi ainoa vihkimismuoto. Jos kaikki vihkimiset (sisältäen avioliiton estetutkinnat) suoritettaisiin jatkossa maistraateissa virka-aikana, vaatisi tämä laskemien mukaan noin 25 htv:n työpanoksen sisältäen osuuden yleishallinnosta ja palkallisista poissaoloista. Oletuksena laskelmassa on, että vihkiminen tapahtuisi nykyiseen tapaan ja että maistraatit luopuisivat kokonaan virka-ajan ulkopuolisista vihkimisistä. Työmäärän lisääntyminen edellyttäisi tällöin noin 7 htv:n lisäresursseja. Kustannukset vihkimispalveluiden järjestämisestä olisivat yhteensä 1,9 miljoonaa euroa.

Uskonnonvapauslakiin ehdotetun muutoksen osalta maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö toteaa, että yksikkö tiedusteli kesällä maistraa-

teilta, miten paljon maistraattien tietoon on tullut huoltajien välisiä erimielisyyksiä siitä, mihin uskontokuntaan lapsen tulisi kuulua. Maistraattien tiedossa tällaisia tapauksia ei viime vuosilta ollut.

Ehdotettu lainsäädännön uudistaminen tulee vaikuttamaan myös Väestötietojärjestelmään ja edellyttää järjestelmään tehtäviä muutoksia. Väestötietojärjestelmästä vastaa Väestörekisterikeskus, joten maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö ei ota kantaa muutostarpeiden aiheuttamiin kustannuksiin eikä kehitystyöhön vaadittavaan aikaan. Maistraattien omien järjestelmien osalta muutokset tulevat olemaan vähäisiä ja ne voidaan ottaa huomioon meneillä olevan Merlin -järjestelmän kehitystyön yhteydessä. Sekä avioehtoasioiden että avoliittoasioiden rekisterit ovat jo tällä hetkellä "sukupuolineutraaleja".

Muilta osin maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksiköllä ei ole lausuttavaa eikä huomautettavaa hallituksen esitykseen.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikkö

Yksikön päällikkö

Merja Koponen

Lakimies

Aila Heusala